

Θ ΚΑΘΕΡΕΠΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

ΓΙΑΝΝΙΝΑ, ΙΟΥΛΗΣ 1984

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄
ΑΡΙΘΜΟΣ 17

«ΚΑΘΡΕΠΤΗΣ»

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ
ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

Συντάσσεται από Επιτροπή

Υπεύθυνος:

Τό Διοικητικό Συμβούλιο του
 Συλλόγου.

Γραφεία περιοδικού:

Καλούδη 8 — Γιάννενα

ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Διεύθυνση για την εξυπηρέτηση του
 περιοδικού «Καθρέπτης» - Άλληλο-
 γραφία

Κώστας Ε. Σιώτος

ΕΤΕ — ΚΑΛΟΥΤΣΙΑΝΗΣ

Τηλ. 35200 — 27863

Τηλ. ΣΠΗΤΙΟΥ: 33051

ΓΙΑΝΝΕΝΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Ἐσωτερικού Δρχ. : 300

Ἐξωτερικού Δολ. : 20

ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ —

— **ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ:**

ΓΙΑΝΝΕΝΑ

ὁ Ταμίας τοῦ Συλλόγου

Λάμπρος Π. Βλάχος

Αγ. Κοσμά 19 Γιάννενα

Τη. (0651) 26154

6) **ΑΘΗΝΑ:**

Νικόλαος Δημασθ. Αλεξίου

Λάρνακος 33

ΤΗΛ. 8625872 - Τ.Τ. 220

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βασίλης Δ. Παπαδημητρίου

Κώστας Δ. Ἀναστασίου

Στέλιος Ξεκόρφωτος

Κώστας Ε. Σιώτος

Ἀντώνης Δ. Ἀντωνίου

Εύγε

Έχουμε χρέος. Πράξεις, φιλαλληλίας, αλτροϊσμού, αλληλεγγύης, πατριωτισμού και ανθρωπιάς να μη προβάλουμε και να μη επαινούμε.

Και τούτο προς φρονιματισμό των νέων!

Θεωρούμε χρέος μας την προβολή γιατί μέσα στην απύθμενη ζούγκλα του άκρατου ατομικισμού και της κακότητας που κυριαρχεί, οι πράξεις ανθρωπιάς είναι τόσο σπάνιες. Είναι μια όαση ελπίδας!

Μιατέτοια ωραία πράξη άξια επαίνου και έξαρσης είναι η σύσταση κοινοπραξίας με συμμετοχή όλων των τεχνικών του χωριού μας, για υλοποίηση του μεγάλου οράματος τόσων γενεών. Του δρόμου Φορτώσι — Πολιτσά — Αμπελοχώρι.

Είμαστε υποχρεωμένοι να εξάρουμε την προθυμία και τη μεγάλη προσφορά όλων των τεχνικών του χωριού μας.

Η μεγάλη αγάπη για το χωριό μας και η θέληση για υλοποίηση της παρακαταθήκης των πατέρων μας απεδείχθη ακατανίκητη.

Πιστεύουμε ότι οι Αμπελοχωρίτες έδωσαν ένα μάθημα προς μίμηση.

Εμείς μη μπορώντας να πούμε τίποτε άλλο, γιατί τα πολλά λόγια περιττεύουν, λέμε Εύγε!

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ

(Μία νεανική απερισκεψία)

Γιώργος Γιαννάκης

Λέκτορας Φιλοσοφικής

Ήταν Ιούλιος μήνας κι έσκαγε γαίδαρος από τη ζέστα. Ο Κώστας μόλις είχε τελειώσει το Γυμνάσιο και ο Γιώργος ήταν φοιτητής. Από μικροί είχαν κι οι δυο τους καμμό να γνωρίσουν τα Βλαχοχώρια, πάνω απ' όλα το χωριό του Κρυστάλλη, το Συράκο. Τον Κρυστάλλη τον ένιωθαν πιο δικό τους ποιητή από τους άλλους και γι' αυτό είχαν, λέει, χρέος να δουν από κοντά το σπίτι του και να περπατήσουν για λίγο στα σοκάκια του χωριού του.

Χωρίς να πολυσκεφτούν, αποφασίζουν να πάνε ίσαμε εκεί πάνω. Αποβραδís το ανακοινώνουν στις μανάδες τους, για να τους ετοιμάσουν κάτι το φαγώσιμο για την εξόρμησή τους αυτή. Την άλλη μέρα, πριν φέξει, στις τέσσερις η ώρα το πρωί, ανάλαφροι και χαρούμενοί άφησαν πίσω τους την Κουσοβίστα θυθισμένη στον ύπνο.

Πέρασαν την Ανεμότρυπα και τα Πλατάνια της Μαυρίκαινας. Όσο προχωρούσαν, πετούσαν ολοένα και πιο πολύ, λες και είχαν πτερά στα πόδια τους! Δεν χόρταιναν να ρουφούνε το δροσερό και μυρωδάτο πρωινό αεράκι. Ο ένας παρακινούσε τον άλλο να ανασαίνει πιο βαθιά και κουβέντιαζαν για χίλια δυο. Κάποια στιγμή, Ο Κώστας κάνει την εξής ερώτηση: —«Καλά, κι αν μας ρωτήσουν εκεί πάνω ποιόί είμαστε, τί θα πούμε;» — «Θα κάνουμε το Γερμανό!», απαντάει ο Γιώργος, για να κάμει πλάκα. — «Πρέπει, ωστόσο», λέει ο Κώστας, «να παρακαλέσουμε κάποιον να μας δείξει τα αξιοθέατρα, να μας πει τελοσπάντων κάτι για την ιστορία αυτών των χωριών που μας είναι τόσο άγνωστα, μολονότι βρίσκονται τόσο κοντά μας.» — Βλέποντας και κάνοντας», συμπληρώνει ο άλλος.

Με την κουβέντα, δεν κατάλαβαν πότε έφτασαν κιόλας στην Πράμαντα. Είχαν μπει στα Κουφαίικα, όταν άρχιζε να χαράζει. Μόλις το συνειδητοποίησε ο Γιώργος, ένιωσε να τον ζώνει ο φόβος. Από μικρός τη φοβόταν την Πράμαντα! κι ας είχε μεγαλώ-

οι, τον ένιωσε πάλι αυτό το φόβο: του είχε μείνει από τότε, που πηγαίνοντας για την Τσόπελα κόντεψαν να τον ξεσκίσουν κάτι μαντρόσκυλα. Ένας θεός ξέρει πως γλύτωσε τότε! Κι έπειτα είχε ακούσει πως οι Πραμαντιώτες κυκλοφορούσαν με κάτι κλίτσες ίσαμε ένα μπόι και πως δεν το είχαν σε τίποτε να σου ρίξουν καμπόσες, έτσι για γούστο! Είχε, λέει, κάτι γυναίκες που έσφαξαν με το κασάρι μια κοπέλα στις δώθε βρύσες, μπροστά στο καφενείο του Νάσ' Νούτσ'. Όμως δεν είπε τίποτε. Παρακίνησε μόνο τον Κώστα να περάσουν τρέχοντας τα Κουφαίικα. Κατήφορος καθώς ήταν, ούτε κατάλαβαν πότε πέρασαν το Μελισσοσυργιάτη και έφτασαν στους Χρηστούς. Εκεί τους βρήκε η μέρα. Ωστόσο, έκανε ακόμα δροσιά, γιατί ο ήλιος ήθελε κάμπος, για να ξεμυτίσει από το βουνό.

Σε λίγο διάβηκαν και τον Καλαρρυτιώτη κι έφτασαν στην Κηπίνα. Ήταν εφτά η ώρα. Κοίταξαν ένα γύρω την τοποθεσία: τι παραμυθένιο τοπίο! τι βλάστηση! κι εκείνο το μοναστήρι πώς μπόρεσαν και το έχτισαν στο βράχο! κάνεις να το κοιτάξεις και κοντεύεις να πέσεις τ' ανάσκελα! Στέκεται εκεί από το 14ο αιώνα κι είναι ένα θαυμάσιο στολίδι, θαλμένο από το ανθρώπινο χέρι, για να συμπληρωθεί η ομορφιά του τοπίου. Εδώ βλέπει κανείς το καταπληκτικό αποτέλεσμα της αρμονικής συνεργασίας του ανθρώπου με τη φύση. Δεξιά στην άκρη διακρίνεται μια γεφυρούλα από τοιμέντο, που κάνει δυνατή την πρόσβαση στο μοναστήρι: άλλοτε ήταν ξύλινη και τη σήκωναν οι καλόγηροι, απομνώνοντας έτσι το κοινόβιό τους από τον υπόλοιπο κόσμο. Οι δυο φίλοι μας στέκονται σιωπηλοί, καθώς τους έχει συνεπάρει το μεγαλείο του τοπίου και καθώς ξαναθυμούνται τα όσα άκουσαν γι' αυτό το μοναστήρι. Πόση ώρα πέρασε έτσι; Κανένας τους δεν μπορεί να μας το ειπεί! Ο ήλιος άρχισε να ρίχνει κι εκεί το άπλετο φως του, δίνοντας έτσι στους φίλους μας την ευκαιρία να χαρούν μιὰ αφάνταστη ποικιλία χρωμάτων! Τους συνέφερε όμως το μурμουρητό μιας βρυσομάνας που κυλούσε εκεί πιο πέρα το κρυσταλένιο νερό της. Τρέχουν με λαχτάρα να σβήσουν τη δίψα τους: γονατίζουν και πίνουν αχόρταγα με τη χούφτα τους. Στη συνέχεια κολατίζουν και γιομίζουν τα πα-

γούρια τους για το δρόμο. Όμως δεν τους κάνει η καρδιά να φύγουν! Ξανακοιτάζουν ολόγυρα και τα μάτια δεν λένε να χορτάσουν! Και να ήταν μόνο τα μάτια! ήταν και τα αυτιά τους που δεν χόρταιναν να ακούνε: μαζί με το κελάπημα των πουλιών ακούγονταν και τα κουδούνια από τα γιδοπρόβατα. Ακούγονταν και τα νερά, καθώς έπεφταν από ψηλά κι έσκαγαν στα βράχια. Πραγματική πανδαισία! Θυμούνται τότε και οι δυο τους τον καημό του Κρυστάλλη και τον σιγοψιθυρίζουν:

«Παρακαλώ σε, σταυραετέ, για χαμηλώσου λίγο
και δώσ' μου τις φτερούγες σου και πάρε με μαζί σου!,
πάρε με απάνω στα βουνά, τι θα με φάει ο κάμπος!»

Κάπια στιγμή παίρνουν, επτέλους, την απόφαση να προχωρήσουν, Λίγα μέτρα πιά πάνω συναντούν το μονοπάτι που οδηγεί στο μοναστήρι. Θέλουν να το επισκεφτούν σαν ευλαβικοί προσκυνητές, αλλά δεν έχουν τα κλειδιά. Θα έπρεπε να τα είχαν πάρει από το Αλπορίζι. Έτσι αναγκάζονται να αναβάλουν για άλλη φορά την επίσκεψη και τραβούν την ανηφόρα. Πιο πάνω συναντούν έναν αγωγιάτη που κατέβαινε με δυο - τρία μουλάρια για την Πράμαντα. Αυτός τους ενημέρωσε για το δρόμο που έπρεπε να πάρουν. Μετά από τρεις ώρες δρόμο, τους είπε, θα έφταναν στους Καλαρρύτες. Σαν πήραν το ίσιωμα, έφτασαν στα πεταχτά στο ποτάμι, όπου τους περίμενε ένας ανήφορος μαχαίρι. Θεέ μου, τί ανήφορος! Κοδέλες - κοδέλες ο δρόμος και να μην τελειώνει ποτέ! να περπατάς και να βρίσκεσαι πάντα στο ίδιο μέρος! όμως, με τα πολλά, σκαρφάλωσαν στη ράχη. Έκατσαν λίγο κάτω από τα πλατάνια, να ξανασάνουν και να δροσιστούν. Ο Γιώργος πηγαίνει λίγο παράμερα «προς νερού του».

Στο μεταξύ, έφτασε εκεί ένας αγωγιάτης με καμιά δεκαριά μουλάρια, που ήταν Καλαρρυτιώτης και πήγανε για το χωριό του. Ο Κώστας, χωρίς πολλή σκέψη, πληροφόρησε το βλάχο ότι έφερνε ένα Γερμανό - το Γιώργο! - να γνωρίσει τα Βλαχοχώρια και κυρίως το χωριό του Κρυστάλλη και του Ζαλοκώστα. Μόλις γυρίζει ο Γιώργος, γνωρίζει μια υποδοχή άνευ προηγουμένου! Καλημερίζει. - «Μπα αυτός μιλάει Ελληνικά!», λέει με θαυμασμό και απορία ο αγωγιάτης. - «Βασικά», του λέει ο Κώστας, «μιλάει Αρχαία Ελληνικά κι έτσι τα καταφέρνω και συνεννοούμαι μαζί του». Απευθύνεται στο Γιώργο και τον ρωτάει: - Λέγω ἀληθῆ;»

— «Πάνυ μὲν οὖν», του απάντᾳ εκείνος, μπαίνοντας ἔτσι στο χωρὸ, χωρὶς να το καλοσκεφτεῖ. Και γιὰ να μην πολυλογούμε, η παρέα προχωρε κουτσοκουβεντιάζοντας προς το χωριὸ. Τι ὀμορφο χωριὸ! τι αρχοντικὰ σπίτια! που να φανταστῆ κανεὶς ὅτι ἦταν δυνατὸ να κρύβεται πάνω στις αετοφωλιές μια τόσο ὀμορφη ἀνθρώπινη δημιουργία! Ἀλλὰ που η ψυχικὴ ηρεμία, για να χαρουν το θέαμα οἱ δυο φίλοι μας! Τους λέει ο ἀγωγιάτης ὅτι εἶναι τιμὴ για το χωριὸ του, που το επισκέφεται ἕνας Γερμανὸς, και ὅτι οἱ συγχωριανοὶ του θα χαρουν πολὺ, που θα τους δοθεῖ η ευκαιρία να φιλοξενήσουν ξένους ἀνθρώπους. Εἶναι καλωσυνάτος κόσμος οἱ θλάχοι, τους ἔλεγε. - «Να μου τα λες ἐμένα», του λέει ο Κώστας, «και ἐγὼ θα του τα μεταφράσω ἀργότερα. Εἶμαι σίγουρος, ωστόσο, ὅτι μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ που λες, τα καταλαβαίνει κιόλας!» - «Να του πεις», λέει ο ἀγωγιάτης, «ὅτι ἐμεῖς οἱ βλάχοι δεν εἴμαστε Ἕλληνες, ἀλλὰ ἀπόγονοι των αρχαίων Ρωμαίων. Αὐτὸ φαίνεται κι ἀπὸ τη γλῶσσα που μιλάμε. Εἶναι γνωστὸ ὅτι η θλάχικη γλῶσσα κρατᾷ ἀπευθείας ἀπὸ τα Λατινικὰ». Ο Γιώργος, διαπιστώνοντας ὅτι ο θλάχος το ἤξερε καλά το μάθημά του, ἀνάψε και ἦταν ἑτοιμος να ξεσπαθώσει, εἶχε διαβάσει για τη Ρουμανοβλάχικη προπογάνδα και για τη δράση της γνωστῆς «Λεγεώνας των θλάχων». Μπορούσε να του ἀποδείξει ὅτι δεν ἦταν τίποτε ἄλλο., παρὰ ἕνας κακοήθης μισῆλληνας, ἕνας ἀπὸ τις μυριάδες που υπάρχουν στον πλανήτη μας: ὅτι ἦταν ἕνα ἀπὸ τα τόσα κολοβά φίδια που με τόση ἀφέλεια τα ἄφησε να μεγαλώσουν δίπλα του αὐτὸς ο τόσο καλωσυνάτος Ἑλληνικὸς Λαὸς! Συγκρατήθηκε ωστόσο, και προτίμησε να «κάνει το Γερμανὸ».

Φτάνουν στην πλατεία του χωροῦ. Ο ἀγωγιάτης πληροφορεῖ τον κόσμο, που καθόταν στις καρέκλες και κουβέντιαζε, ὅτι ἔφτασε στο χωριὸ ἕνας Γερμανὸς τουρίστας. - «Ποιὸς;», ρωτᾶνε ὀλο με μια φωνή. - «Ἰὸ! ετούτος!», κάνει ο ἀγωγιάτης, δείχνοντας το Γιώργο. - «Μπὰ!», λέει ἕνας νεαρὸς, «αὐτὸς δεν μοιάζει για Γερμανὸς. Εἶναι κοντὸς και μαυρομάλλης. Τέτοιοι εἶναι οἱ Γερμανοὶ;».

Συνεχίζεται

Φεγγάρι για κλέψιμο

Πολλές συζητήσεις, έγιναν και γίνονται τώρα τελευταία, στο Αμπελοχώρι, για την καταγωγή μας και πολλοί ενοκύπτουν με εμβριθεία στην έρευνα.

Ο Τάκη Πατσούρας επιμένει ότι είμαστε απόγονοι των Κομνηνών, δηλ. μέσα μας κυλάει αυτοκρατορικό αίμα.

Ο φίλος μου Τόλης, λέει, κι' αυτός ότι η φύτρα του Ναπολέοντα από εκεί κάπου ξεκινάει.

Και μερικοί λένε ότι η γενιά των Τζουβαρέων ξεκινάει από τον ατρόμητο αγωνιστή του '21 καπετάν Τζουβάρη! Ίσως νάσαι κι έτσι, αν και μερικοί αιώνιοι αντιρρησίες, αυτό το τελευταίο το αμφισβητούν.

—Εγύ όμως, ξέροντας το Μήτσο Τ... που στα νειάτα του ήταν ατρόμητο παλληκάρι, που τη λέξη φόβο δεν την ήξερε, αλλά και από την ιστορία που μόχουν διηγηθεί, κάπως έτσι πρέπει νάσαι.

Εξομολογημένη αμαρτία: Δεν προσπάθησα να διερευνήσω, να διασταυρώσω και τα τέτοια. Η ιστορία είναι τόσο όμορφη και πικάντικη που νομίζω αξίζει τον κόπο να τη διαβάσετε.

Ένα βράδυ Αυγουστιάτικο, απ' εκείνα που ο ουρανός είναι κατάσπαρτος από αστέρια, αλλά το φεγγάρι ακόμα δεν έχει βγη, πάνω από τη στρούγκα των Τζουμέρκων και το σκοτάδι είναι πηχτό, ο Μήτσος κατέβηκε από το σπίτι του και πήρε το δρόμο για τον Κρεμαστό να περιμένει τον πατέρα του που έλειπε από το πρωί πέρα μακριά στο λάκκο.

Σφυρίζοντας και προχωρώντας μέσα στη νύχτα άρχισε να σκέπτεται και να αναρρωταιέται:

—Πού πάω; Αν ξετρυπώσει κάνα δαιμονικό; Να γυρίσω άραγε;

Ησυχία, απόλυτη, μόνο τα κικκύρια, ακούγονταν μονότονα μέσα στη νύχτα. Προχωρούσε κι κοντοστέκονταν. Και όσο προχωρούσε μονολογούσε κι έλεγε:

—«Κολοκύθια, δεν υπάρχουν, σαϊτανάρéοι, νεράϊδες και καλότυχες».

Προσπαθούσε να διώξει τις σκέψεις αυτές που κλωθογύριζαν μέσα στο μυαλό του, σιγοσφυρίζοντας και σιγοτραγουδώντας.

Σαν έφθασε πάνω από τον Κρεμαστό, εκεί που είναι μια στροφή και κάτι πελώριοι φτελιάδες κρύβουν τη θέα, άκουσε ένα μεταλλικό ρυθμικό χτύπο που έμοιζε με θυμιατό παιδά.

—Αυτό είναι! είπε. Ο διάολος μεταμφιεσμένος σε παιδά.

Στην αρχή του κόπηκε η ανάσα. Άρχισε να ιδρώνει και παρά:

λίγο να σωριαστεί λυπόθυμος. Επιστράτευσε όλες του τις δυνάμεις και άρχισε να φωνάζει πισωγυρίζοντας.

—Δαιμονικά . . . . βοήθεια . . . . μέφαγαν οι σαϊτανάρεοι κι έκανε το σταυρό του. Και εκεί στη φοβερή απόγνωση ακούστηκε η φωνή της νουνάς του Αλεξάνδρας.

—Μη σκιάζεσαι καλ' μέρα'ς . . . . εγώ είμαι η νουνά σου.

Κλαψουρίζοντας και αναστενάζοντας.

— Έσύ είσαι νουνά;

—Ναί εγώ είμαι.

Πήγε η καρδιά στη θέση της και γύρισε πάλι.

—Πού είσαι;

—Να, εδώ είμαι. Είναι σκοτάδι, δεν βλέπει ούτε τη μύτη του, δεν βγήκε ακόμη εκείνο το έρμο το φεγγάρι.

Στη στροφή φάνηκε μια ανθρώπινη σιλουέτα πούταν η νουνά η Αλεξάνδρα μαζί με τη γελάδα της. Της είχε περασμένο στο λαιμό ένα μικρό χάλκινο κουδουνάκι και αυτό, όπως ανέβηνε στην ανηφοριά η αγελάδα, χτυπούσε ρυθμικά σαν νάταν θυμιατό.

— Ξέρεις νουνά μέσα σ' αυτή την ησυχία άκουγα αυτό το ρυθμικό κουδούνισμα και φαντάστηκα ότι είναι κανένας διάολος μεταμφιεσμένος σε παπά με το θυμιατό, και λαχτάρια.

Η καμμένη Αλεξάνδρα παρ' ότι έρχονταν φορτωμένη κι ήταν χιλιοαποσταμένη, ύστερα από μια εξαντλητική δουλειά στα χωράφια όλη την ημέρα, ακούμπησε και γέλασε με την καρδιά της. Και μονολογώντας, σαν να ήταν αμαρτία το γέλιο είπε:

—Να πως γελάει ο πικραμένος.Κι γυρίζοντε τούπε:

— Άκουσε, παιδί μου, ούτε νεράϊδες, ούτε καλότυχες, όπως μας λέγανε οι παλιοί, είναι. Εγώ γύρισα, αν γύρισα κόσμο μέρα και νύχτα. Λαγκάδια, ρεματιές, πέρασα από νεκροταφεία, εκκλησιές και ξωκκλήσια. Δεν είδα, δεν άκουσα ποτέ τίποτε. Σαϊτάνηδες είναι οι άνθρωποι με τη παγαπουτιά τους, την κακία τους που φθονάνε ο ένας τον άλλον, που δεν θέλουν να δουν να τρώει ψωμί κανένας άλλος, που κλέβουν το θιός και τον ιδρώτα των άλλων. Θέλεις να σου ειπώ και κάτι άλλο;

Αυτοί που διαδίδουν αυτά είναι οι μασκαράδες, οι παλιάνθρωποι, για να σκιάζονται οι χαζοί ή να κάνουν τη δουλειά τους οι έξυπνοι.

Έβγαλε ένα βαθύ αναστεναγμό σαν εκείνο που βγάζουν οι πολύ πικραμένοι και αποσταμένοι από τη ζωή και σηκώθηκε.

—Πάμε, ο γέροντας, τον είδα, έρχεται πιο πίσω.

Μπροστά η γελάδα με το κουδουνάκι που χτυπούσε σαν θυμια-

τό ρυθμικά, στη μέση ο Μήτσος και πιο πίσω η Αλεξάνδρα, άρχισαν ν' ανεβαίνουν την ανηφοριά για το χωριό, συζητώντας, και η φωνή ακούγονταν λαγαρή μέσα στην απόλυτη ησυχία της νύχτας.

Η συζήτηση ήταν γύρω από τις μεταφυσικές απορίες και ανησυχίες του Μήτσου, που όλο ρωτούσε και όλο προσπαθούσε να μάθει.

Αλλά απ' ό,τι συμπεραίνει κανένας, ύστερα από τόσα χρόνια ο Μήτσος τις μεταφυσικές του ανησυχίες τις έχει ακόμη και σήμερα.

Και δεν το κρύβει. Στο λέει όμως με μια διαφορούμενη καταπληκτική διπλωματικότητα.

—Σαίταναρέοι υπάρχουν, τώρα τί σόϊ σαίταναρέοι υπάρχουν άλλο πράμα. . . .

Αλλά το ό,τι κρατάει πάλι από ηρωϊκή γενιά το λέει με καμάρι και δεν το κρύβει:

Για να με πείσει, μια μέρα μου διηγήθηκε μια όμορφη πικάντικη ιστορία, με εκείνη την όμορφη και απλή αφηγηματικότητά του, μ' ένα αυτοσχεδιασμό, με το γνωστό πηγαίο ωραίο χιούμορ του που θα τον ζήλευαν πολλοί.

—Επειδή σε βλέπω δύσπιστο, μούπε, θα σου ειπώ μια ιστορία, πούναιαληθινή, κι' απ' αυτή θα καταλάβεις ότι είμαστε πράγματι παληκάρια. Αλλά πριν απ' όλα όμως να πιούμε κάτι.

—Να πιούμε, του είπα και με πήγε σ' ένα πολύ συμπαθητικό ουζάδικο στην Άρτα.

—Ουζάκι;

—Ουζάκι;

Γύρισε στο μαγαζάτορα και τούπε:

—Ήρεις εσύ, από εκείνα τα περιποιημένα. . . .

—Έγινεεε. . . . Ακούστηκε μια μακρόσυρτη φωνή του κάπελα.

Είδες, μου είπε, αυτοί όλοι ξέρουν για την καταγωγή μου και με προσέχουν. Άκουσε λοιπόν την ιστορία.

Ένας πρόγονός μου, Μήτρο τον λέγανε. . . .

—Τόχουν οι Μητράδες του είπα.

—Μη μέ διακόφ'ς.

—Αυτός ο Μήτρος, λοιπόν, ζούσε με τη μάνα του. Αν καμιά φορά τον ζόριζανστομεσοχώρι οι άλλοι χωριανοί αυτός δεν μιλούσε. Όταν γύριζε στο σπίτι τάλεγε όλα στη μάνα του με το νι και με το σίγμα που λέει ο λόγος.

—Σήμερα, που λες μάνα, αυτός ο Γιώργος της Μητράινας μούπε αυτό. . . .

—Ας σούπε, δεν πειράζει τούλεγε η μάνα του.

—Ο Θανάσης της Λάμπρω πάλι σήμερα με πείραξε στα χαρτιά που παίζαμε.

—Ας σε πείραξε τούλεγε η μάνα του, στο κάτω κάτω πείραξε τον και συ.

—Έτσι μούρχεται να πάρω το μαχαίρι και να τους σφάξω τους κερατάδες.

Έπαιρνε το μαχαίρι και τόχουνε μέσα στη στάχτη με μανία, ακριβώς όπως θα τόχουνε στην κοιλιά του Γιώργου και του Θανάση.

—Κάτσε, Μήτηρ μ' καλημέ ρα'ς, τούλεγε, η μάνα του πούξαιρε το θιός της. Ήξερε ότι ο Μήτηρ της δεν θάκανε τέτοιες αποκοτιές.

—Μην το κάνς αυτό το κακό . . .

—Θα τους σφάξω σου λέω . . .

Και πάλι το μαχαίρι μέσα στη στάχτη.

Σταμάτησε για λίγο τη διήγηση, με κοίταξε με κείνο το πασίγνωστο πονηρό χαμόγελο, ο μπάρμπα - Μήσος, μούπε:

—Τόχει το αίμα μας παιδί μου, ή δεν συμφωνείς.

—Και βέβαια συμφωνώ . . .

Τα περιποιημένα ήρθαν μαζί με εκλεκτό μεζέ.

Σαν αντίκρυσσά τον λαχταριστό μεζέ, του είπα:

—Σε παραδέχομαι, για όλα . . .

—Στην υγείά σου.

—Στην υγείά μας και να σκάσουν οι οχτροί μας. Αλλά δεν τέλειωσα ακόμα.

—Έχεις και συνέχεια;

—Βέβαια. Λοιπόν αυτά γίνονταν όσο να στρώσει η μάνα του να φάνε γύρω σπότη φωτιά. Σαν πλησίαζε η ώρα να κοιμηθούνε, ο Μήσος ήθελε να πάει προς νερού του. Τότε έλεγε στη μάνα του να τον δγάλξει μέχρι την πόρτα, και να κάθεται εκεί, να την νοιώθει και αυτόσπηγαινε στον κήπο. Και επειδή φοβόταν μιλούσε συνέχεια με τη μάνα του, μην τον αφήσει και πάει μέσα στο σπίτι.

—Α! ωραίο φεγγάρι, για κλέψιμο είναι απόψε, μάνα . . .

—Χέσε κι έλα μέσα, π'ούσαι εσύ για κλέψιμο. Άλλοι είναι εκείνοι, τούλεγε η μάνα του πούξαιρε καλά το θιός της.

Το τέλος της διήγησης επακολούθησαν τρανταχτά ομηρικά γέλια, από ο διπλανό ραπέζι, γνωσσί του μπάρμπα Μήτσου, πούβαζαν αυτί.

—Αφεντικό κέρασε την παρέα του μπάρμπα Μήτσου.

—Λοιπόν, απ' όλα αυτά έχεις καμιά αντίρρηση;

Ασφαλώς ποιός μπορεί νάχει.

Κ. Αναστασίου

ΟΙ ΤΡΟΦΕΣ ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΟ ΣΚΛΟΥΠΟ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Β. ΛΑΧΑΝΙΚΑ

Κάθε σπίτι είχε τον κήπο του απ' όπου μάζευαν και αποθήκευαν για το χειμώνα διάφορα λαχανικά. Αυτά ήταν τα εξής:

1. Κρεμμύδια

Όσα κρεμμύδια έβγαζαν απ' τον κήπο τα έφτιαχναν αρμάθες. Τις αρμάθες τις έπλεκαν με φλούδες από φτελιά ή σκαμνιά. Τις έβαζαν στον ήλιο να λιαστούν και τις κρέμαγαν στο κατώι

2. Σκόρδα

Τα έβγαζαν και αυτά από τον κήπο τους και τα αρμάθιαζαν με τον ίδιο τρόπο. Τα κρέμαγαν στο κατώι για το χειμώνα.

3. Κολοκύθια

Τα μεγάλα και καλογιγνώμενα κολοκύθια, που είχαν κίτρινο χρώμα, τα μάζευαν και τα έβαζαν στο κατώι να φτιάχνουν κολοκυθόπιτες το χειμώνα.

4. Λάχανα στεγνά

Μάζευαν το καλοκαίρι φύλλα από λάπατα, λουβουδιές, μακεδονήσι, μοσχοσίταρο, κολοκυθιές. Τα στέγνωναν στον ήλιο καλά, τα έβαζαν σε μπακούλες και τα φύλαγαν για να τα βάζουν στα φαγητά το χειμώνα.

5. Μπαρμπούνια στεγνά

Μάζευαν απ' τον κήπο τα αγένωτα μπαρμπούνια (καρίκια) και τα έφτιαχναν αρμάθες σε κλωστή. Τις κρεμούσαν στον ήλιο να στεγνώσουν καλά και τις φύλαγαν στο κατώι να μαγειρεύουν

8. Πατάτες

Όλα τα σπίτια κελλιεργούσαν στα χωράφια τους πατάτες (πατάκες). Αν η χρονιά πήγαινε καλά δηλαδή αν έβρεχε έβαζαν αρκετές πατάτες. Τις αποθήκευαν στο κατώι που δεν είχε ήλιο για να μη φυτρώσουν το χειμώνα.

6. Πιπεριές στεγνές

Πολύ λίγοι που είχαν ποτιστικά φύτευαν και μάζευαν πιπεριές κόκκινες. Τις στέγνωναν και τις χρησιμοποιούσαν για πιπέρι το χειμώνα.

7. Ντομάτες τουρσι

Μάζευαν πράσινες ντομάτες και τις έβαζαν σε αρμύρα από νερό και αλάτι. Τις έλεγαν τουρσι και τις έτρωγαν το χειμώνα.

Γ. ΟΣΠΙΡΙΑ

1. Φασόλια.

Όσοι είχαν κήπους ποτιστικούς έσπερναν φασόλια ιδίως μπαρμπούνια και γίγαντες. Οι άλλοι έσπερναν κοντοφάσουλα ανάμεσα στα καλαμπόκια. Αν έβρεχε είχαν μια μικρή σοδειά αν δεν έβρεχε δεν μάζευαν τίποτε. Ότι σόδευαν τα έβαζαν σε μπακούλες και τις φύλαγαν μέσα στις κασέλες.

2. Φακή

Τη φακή την έσπερναν ανάμεσα στο σιτάρι. Την έβαζαν σε μπακούλες και την φύλαγαν στις κασέλες μαζί με τα φασόλια.

3. Ρεβίθια

Ρεβίθια έσπερναν ανάμεσα στα καλαμπόκια (ρόκες). Πολλά τα έτρωγαν χλωρά. Όσα έμεναν τα έβαζαν σε μπακούλες και τα φύλαγαν στην κασέλα.

4. Κουκιά

Όλοι έσπερναν κουκιά στα χωράφια. Όσα δεν μαγειρεύαν χλωρά τα μάζευαν ξερά, τα έβαζαν σε μπακούλες και τα φύλαγαν στην κασέλα.

5. Μπιζέλια (Άφκος)

Τα έσπερναν στα χωράφια και αφού έτρωγαν αρκετά χλωρά τα υπόλοιπα τα μάζευαν ξερά τα έβαζαν σε μπακούλες και τα φύλαγαν στην κασέλα.

Δ. ΦΡΟΥΤΑ

1. Την εποχή εκείνη τα φρούτα το χειμώνα ήταν σπάνια. Σήμερα με τα ψυγεία υπάρχει η δυνατότητα και το καταχειμώνα να βρει κανείς ότι φρούτα θέλει η ψυχή του. Τότε όμως που ψυγεία, που φρούτα.

Όμως οι παλιοί Σκλουπιώτες το είχαν λύσει και αυτό το πρόβλημα. Συντηρούσαν στη φυσική τους κατάσταση όσα μπορούσαν να διατηρηθούν, ενώ άλλα τα στέγνωναν στον ήλιο.

Στη φυσική τους κατάσταση διατηρούσαν:

1. Κυδώνια

Τα κυδώνια τα κρέμαγαν στο ταβάνι του σπιτιού ή τα έβαζαν μέσα στις κασέλες. Έτσι διατηρούνταν αρκετό καιρό. Φυσικά δεν υπήρχαν πολλές κυδωνιές στο χωριό και μόνο λίγοι διατηρούσαν έτσι τα κυδώνια.

2. Μήλα

Όσοι είχαν μηλιές μάζευαν τα μήλα και τα διατηρούσαν μέσα στις κασέλες για όσο διάστημα μπορούσαν να αντέξουν και να μη σαπίσουν.

3. Ρόιδα

Από τις λίγες ροϊδιές που είχαν μάζευαν τα ροίδα το φθινόπωρο, τα κρέμαγαν και τα διατηρούσαν για ένα χρονικό διάστημα.

Στεγνωμένα φρούτα διατηρούσαν:

1. Κεράσια

Επειδή στο χωριό υπήρχαν πολλές κερασιές μάζευαν τα κεράσια και τα άπλωναν στον ήλιο να στεγνώσουν. Όταν στέγνωναν καλά ταπασπάλιζαν με αλεύρι να μην σκουληκιάσουν, τα έβραζαν σε πάνινες μπακούλες και τα φύλαγαν για το χειμώνα. Το χειμώνα τα έβραζαν, έπιναν το ζουμί και έτρωγαν και τα κεράσια.

2. Κράνα

Από τις κρανιές μάζευαν κράνα κατάγινωμένα, τα στέγνωναν στον ήλιο και τα είχαν για το χειμώνα.

3. Γκόρτσα

Από τις γκορτσιές διάλεγαν τα καλύτερα γκόρτσα και τα στέγνωναν στον ήλιο. Τα φύλαγαν σε μπोकούλες και το χειμώνα τα έβραζαν μαζί με τα κεράσια.

(ΙΟΙΣΖΗΧΕΛΟΣ)

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 1984

Τα αποτελέσματα των Ευρωεκλογών στις 17.6.84 στο χωριό μας ήταν τα παρακάτω:

ΠΑΣΟΚ	155	ΕΝΕΚ	2
Ν.Δ.	57	Φιλελεύθεροι	1
ΚΚΕ	174	ΕΔΗΚ	1
ΚΚΕ εσωτ.	218	Χρ. Δημοκρατ.	1
ΕΠΕΝ	2	ΕΚΚΕ	1

ΣΚΟΡΠΙΕΣ ΜΙΚΡΕΣ ΜΝΗΜΕΣ

Συνέχεια από το προηγούμενο

3) Κάποτε ο Μιχάλης Χρ. Κόκκινος, δούλευε κτίστης στα Γιάννενα και έμεινε με την παρέα του, όλοι Σκλουπιώτες, στο Χάνι του Γοργόλη στην Καλούτσιανη.

Εκεί Σαββατόβραδο, όλοι μαζί, πήγαν σ' ένα κρασοπωλείο για να ξεσκάσουν λίγο.

Εκεί όμως βρήκαν και τα όργανα και μερακλήδες όπως ήταν μπήκαν στο γλέντι και στο χορό, ως αργά τα μεσάνυχτα.

Έπιναν, γλεντώντας, περισσότερο απ' όσο έπρεπε.

Τη νύχτα, στον ύπνο του, από καούρα δίψασε και θέλησε να πιεί νερό.

Σπκώθηκε και ψάχνοντας στο σκοτάδι ζηλαφητά, βρήκε τη νεροβάρελα που ήταν έξω στο διάδρομο, στην πεζούλα. Δε μπορούσε όμως να βρει την τρύπα της και γι' αυτό μουρμούριζε, όσο που τον άκουσαν οι άλλοι στο δωμάτιο.

—Τι έπαθες μωρέ Μιχάλη και μουρμούριζεις; Πού είσαι; Ρώτησαν οι άλλοι μαστόροι μισοκοιμισμένοι.

Ψάχνω βρε παιδιά, απάντησε, ώρα τώρα, να βρω την τρύπα από τη βαρέλα και δεν μπορώ να τη βρω!! Όχι για τίποτε άλλο, μόνο να μάθω από που έβαλαν το νερό σε τούτη τη βαρέλα.

Ξύπνησαν όλοι και με το φως της λάμπας βρήκαν την τρύπα της, έπιαν δροσερό νεράκι και γελώντας με την ψυχή τους, έσβησαν την καούρα τους.

4) Παλιά οι ψηφοφόροι, ψήφιζαν τους υποψήφιους βουλευτές, ρίχνοντας τα μολυβένια σφαιρίδια στις τσίγκινες κάλπες, οι οποίες ήταν χωρισμένες σε δύο μέρη, άσπρο και μαύρο.

Όσα σφαιρίδια έπεφταν στο άσπρο ήταν ΝΑΙ και όσα έριχναν στο μαύρο ήταν ΟΧΙ.

Ο κάθε υποψήφιος είχε ιδιαίτερη κάλπη με τ' όνομά του, την οποίαν παρακολουθούσε ένας αντιπρόσωπος του.

Το χωριό μου δεν είχε εκλογικό κέντρο κα οι εκλογείς για να ψηφίσουν πήγαιναν στην Άγναντα, τρεις ώρες μακριά, με το πόδι.

Μια φορά, όταν ήμουν 12 χρόνων πήγα και εγώ με τον παπού μου.

Τη μέρα των εκλογών, οι χωριανοί ψηφοφόροι, χωρισμένοι σε δύο μερίδες, άλλοι με τον Κιφίνα και άλλοι με τον Καραπάνο, ξεκίνησαν η κάθε μια χωριστά, με τις σημαίες μπροστά και τα όργανα, το Γιώργο Γύφτο από τους Ραφταναίους με το βιολί του.

Όταν έφτασαν στην Άγναντα, τραγουδώντας πέρασαν και χαιρέτησαν τους αντιπροσώπους των υποψηφίων, από τους οποίους πήραν μέσω των κομματαρχών, από ένα καρδέλι ψωμί μαύρο.

Μετά την ψηφοφορία, όταν έφευγαν για το χωριό, ξαναπέρασαν και πήραν άλλο δώρο, ένα φύλλο βακαλάο και φαγητό από το καζάνι.

5) Ποιός δε θυμάται τον μακαρίτη Κώστα Γούλα Βλάχα, τον χαρούμενο και καλόκαρδο αυτόν άνθρωπο, με «το καλό του το κρασί και τα καλά του λόγια. . . ; . . .»

Ασφαλώς πολλοί, προ παντός οι κάπως μεγαλύτεροι στην ηλικία. . . .

Τον γαίδαρό του όμως σίγουρα λίγοι τον θυμούνται. . .

Ο μπάρμπα - Κώστας που λέτε, είχε ένα γαίδαρο κάποτε, πολλά χρόνια. Ήταν ο απαραίτητος βοηθός, στις δουλειές του.

Δε ταξίδευε πολύ καιρό, όπως οι άλλοι Σκλουπιώτες, γιατί είχε καλή περιουσία. Χωράφια ποτιστικά στο «Στενό» και πολλά περιποιημένα αμπέλια και ..., τον γαίδαρο τον χρειαζόταν, όσο κανείς άλλος. . .

Ήταν όμως ένας γαίδαρος σημαδιακός.

Όλο γκάριζε και τα γκαρίσματά του ακούονταν σ' όλο το χωριό.

Αυτός ήταν - γκάριζε, δεμένος, φορτωμένος, ελεύθερος, πεινασμένος, χορτάτος, διψασμένος όλο γκάριζε. . .

Τώρα, το γιατί βρέστετο εσείς!

Ήταν κακομαθημένος; Ήταν παραπονιάρης; ποιός το ξέρει;

Πάντως όταν έπειτα από κάμποσα χρόνια έφυγε για τον τόπο των γαϊδάρων, του έμεινε τ' όνομα!!

Ακόμα και σήμερα πολλές μανάδες, όταν τα μικρά τους κλαίνε δυνατά και ασταμάτητα λένε:

«Σώπα. . . , γκρινιάζεις σαν ο γαίδαρος του Κώστα Βλάχα. . .»

6) Ο Αποστόλης του Φώτη Τριάντη, κάποτε χρωστούσε στον δανειστή του, ένα ποσό χρημάτων, το οποίο δε μπορούσε να το ξεπληρώσει τις τακτικές προθεσμίες που είχαν συμφωνήσει.

Μια μέρα ο δανειστής του, μπροστά σ' άλλους χωριανούς, για να τον ντροπιάσει, του ζητούσε τα χρήματά του επίμονα, γιατί αλλιώς θα τον πήγαινε στο δικαστήριο. . . .

Ο Αποστόλης, ο καημένος, ντροπιασμένος και καταστενοχωρημένος, του λέει:

— Αφού ξέρεις πως δεν έχω τώρα . . . γιατί με ντροπιάζεις. Μη φοβάσαι για τα χρήματά σου.

Μίαν ημέραν των ημερών, όλα θα πληρωθώσι!!

Τώρα, τί ακριβώς ήθελε να πει μ' αυτά τα λόγια, αυτός ήξερε....

Μήπως μετά θάνατον, η πληρωμή;

7) Ο ίδιος, όταν εργαζόταν στην Πάτρα, κάθονταν σ' ένα δωμάτιο του νοικοκύρη που δούλευε.

Σ' αυτό το δωμάτιο, είχε και τα προκιάτης η κόρη του νοικοκύρη και τις κρεμάστρες που κρεμούσε τα διάφορα ρούχα της. ρούχα της. . . .

Ένα Σαββατόβραδο κρέμασε το σακάκι του, απάνω σε μια μπροστοπόδια της κοπέλας, η οποία ήταν ωραία κεντημένη και στολισμένη με φρούτα (δαντέλες), πολλά και διάφορα.

Το πρωί, όταν ετοιμάστηκε, ξεκίνησε για την εκκλησία...

Στο δρόμο, μερικά παιδιά πήγαιναν πίσω του και γελώντας τον κοροΐδευαν.

Γυρίζει ο μαυρ' Αποστόλης και με απορία τα ρωτάει.

— Τί συμβαίνει βρε παιδιά; Με μένα γελάτε; Τί σας έκανα; Σά δε ντρέπεστε!!

—Εοὺ πρέπει να ντρέπεται, τουείπαν τα παιδιά, που φοράς ποδιά. . . και γελώντας τραβούσαν από πίσω του την ποδιά, η οποία δεν έβγαινε, γιατί η ζώνη της είχε περαστεί στο μανίκι του σακακιού του.

Για να βγεί, χρειάστηκε να βγάλει το σακάκι του. . . .

Ντροπιασμένα γύρισε στο σπίτι, έβαλε την ποδιά στη θέση της, χωρίς να τον πάρουν μυρωριά(!) οι νοικοκυραίοι και έτσι απόφυγε τα χειρότερα. . . .

8) Μια άλλη φορά, εκεί στη Πάτρα ο ίδιος, ο Αποστόλης Φώτη Τριάντης, πήγαινε σ' ένα ραφείο να παραγγείλει μια φορεσιά καινούργια.

Ανεβαίνοντας τις σκάλες, δεύτερο πάτωμα, είδε απέναντί του την πόρτα μισάνοικτη και πάει να μπει, αλλά αντί να μπει έσπασε έναν μεγάλο καθρέφτη, στον οποίο φαινόταν το είδωλο της πόρτας του ραφείου που ήταν απέναντι.

Έκαμε να φύγει, αλλά τον πρόφτασε ο ράφτης.

— Δώσε μου 150 δραχμές, όσο κοστίζει ο καθρέφτης του λέει, αλλιώς θα καλέσω την αστυνομία. . . .

Ο Αποστόλης τάχασε. . . , 150 δραχμές ήταν πολλά! Για να τις βγάλει έπρεπε να δουλέψει τρεις μέρες. . .

Θέλοντας και μη, πλήρωσε και ξεκίνησε να φύγει.

Πού πήγαινες Χριστιανέ μου; τον ρωτάει ο ράφτης.

Σε σένα ερχόμουνα, να παραγγείλω μια φορεσιά, αλλά με βρήκε το κακό, του απαντάει.

— Έλα μέσα. . . , θα σου κόψω ένα κουστούμι που θα είναι μούρλια!!

— Ας μείνει καλύτερα. Το κουστούμι μου τόκοψες τώρα... Δε χρειάζεται άλλο του λέει και έφυγε, χωρίς να κοιτάξει πίσω...

9) Τέλος, θ' αναφέρω το τελευταίο πάθημα του ίδιου, Αποστόλη Τριάντη, στην Πάτρα πάλι, το οποίο, όταν ζούσε, άκουσα από το στόμα του κι εγώ ο ίδιος.

Για οικονομία έτρωγε κάθε Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή και Σάββατο στο δωμάτιό του, πότε ψωμί με τυρί και πότε ψωμί και ελιές ή λίγο κοκορέτσι.

Τις άλλες τρεις μέρες, Τρίτη, Πέμπτη και Κυριακή, τα μεσημέρια, έτρωγε σ' ένα λαϊκό εστιατόριο.

Κάθε μέρα όμως, γυρίζοντας από τη δουλειά του έβλεπε σ' ένα μεγάλο εστιατόριο πολυτελείας, να τρώνουν κύριοι σοβαροί και καλοντυμένοι, διάφορα φαγητά καλομαγειρεμένα, σε ωραία τραπέζια με άσπρα καθαρά τραπεζομάντηλα και με σερβίτσια που έλαμπαν και. . . ζήλευε.

Μεράκι το είχε να φάει κι' αυτός μια φορά σαν άνθρωπος, σ' αυτό το εστιατόριο και ας πέθαινε!!

Και, να μη τα πολύλογούμε, μια Κυριακή μεσημέρι αποφάσισε και πήγε. . . .

Κάθισε σ' ένα τραπέζι και με προσοχή κοίταζε να προσανατολισθεί στο νέον περιβάλλον. . .

Παραπλεύρως καθόταν τρεις κύριοι, καλοντυμένοι με γραβάτες και ρεμπνούμπλικες.

Πήρε τη λίστα στα χέρια, αλλά δεν καταλάβαινε τίποτε.

Γι' αυτό αποφάσισε να φάει ό,τι θα έτρωγαν οι κύριοι και περίμενε. . . .

Σε λίγο άρχισαν οι παραγγελιές.

Ούζο εκείνοι, το ίδιο και αυτός. Ψητό εκείνοι, το ίδιο και αυτός κ.ο.κ.

Δε μπορούσε όμως να χρησιμοποιήσει τα μαχαιροπήρουνα, όπως εκείνοι και για να μη ντροπιαστεί, έτρωγε λίγο από το ένα και λίγο από τ' άλλο. . . .

Τσιμπούσε δηλαδή.

Τέλος, αφού δε μπορούσε να τα καταφέρει, ακριβοπλήρωσε σαν καλός νοικοκύρης και έφυγε μισοφαγωμένος (!)

Όμως η κοιλιάτου διαμαρτύρονταν και το έντερο γουργούριζε. . Πεινούσε !

Ευτυχώς που είχε ψωμί και ελιές στο δωμάτιο.

Κάθισε, έφαγε του παλιού καιρού και θαραπαύτηκε. . . .

Ασφαλώς πολλοί από τους αναγνώστες του «Καθρέφτη», ιδίως, οι τεχνίτες Σκλουπιώτες που δούλευαν ή δούλευουν παρέα μ' άλλους, ξέρουν πολλά τέτοια.

Αν θέλουν, ας διαλέξουν τα καλύτερα και ας τα γράψουν.

Εμείς εκ των προτέρων τους ευχαριστούμε και . . . ,
Περιμένουμε . . . . —

Δημ. Τόλης

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

1. Προσφορά 3.200 δραχμές του Μήτσιου Ι. Γέροντα για την επισκευή της τηλεόρασης του Συλλόγου, που λειτουργεί στο χωριό.

2. Προσφορά ενός ηλεκτρικού Ωρολογίου του Σωτήρη Κ. Νότη από το εργοστάσιο Αλουμινίου για τα γραφεία του Συλλόγου.

Δ Ω Ρ Ε Α

Ο Γιάννης Παπαϊωάννου προσέφερε στο Σύλλογο 50.000 δραχμές δια εξοπλισμό του Κοινοτικού Ιατρείου στο χωριό μας.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΤΣΟΥΡΑΣ

1917 — 1977

Αν μούλεγαν να χαρακτηρίσω με μια μόνο λέξη το Χρήστο Πατσούρα, θάλεγα αδιάτακτα. Παλληκάρη!

Και ήταν πράγματι ένα αληθινό παλληκάρη. Δεν σχημάτισα την γνώμη από διηγήσεις άλλων ή του ίδιου. Ο ίδιος ήταν σεμνός όπως κάθε αληθινό παλληκάρη.

Για τον χαρακτήρισμό μου έχω ίδια αντίληψη.

Στις αρχές του χειμώνα του '43 μέστειλαν με ειδική αποστολή στην Πολιτσά που ήταν προχωρημένο φυλάκιο των ανταρτών του ΕΛΑΣ. Διοικητής ήταν ο Χρήστος. Στο φυλάκιο κοντά στο ποτάμι ήταν η καθιερωμένη σκοπιά. Οι άλλοι αντάρτες ήταν μαζεμένοι έξω από τα σπίτια και έτρωγαν το μεσημεριανό τους φαγητό. Και εκεί που αμέριμνα έτρωγαν και απολάμβαναν τον χειμωνιάτικο ήλιο, άρχισαν αιφνιδιαστικά να χτυπούν πολυβόλα και να πέφτουν οι όλμοι.

Όλοι αιφνιδιαστήκαμε και σκορπίσαμε μέσα στα σπίτια και σε απυρόβλητα μέρη.

Ο Χρήστος με μια ψυχραιμία έτρεξε όρθιος και τελείως ακάλυπτος μέσα από τα χωράφια με τις καλαμιές για το πολυβολείο.

Φώναξε δυνατά: «Παιδιά στις θέσεις σας».

Ακάλυπτος, όρθιος, μέσα από καταγίγισμό από σφαίρες, έτρεξε εκεί που έπρεπε!

Θαύμασα την ετοιμότητά του και την παλληκαριά του. Από τότε για μένα οι λέξεις παλληκάρη και Χρήστος Πατσούρας έγιναν συνώνυμες.

Ο θαυμασμός μου εδραιώθηκε όταν ύστερα από λίγες μέρες, μια άγρια χειμωνιάτικη μέρα, μέσα από τις φοβερές χαράδρες του Αράχθου έφερε σε αίσιο πέρας μια επικίνδυνη αποστολή.

Δεν είναι μόνο τα δυο αυτά περιστατικά που αναφέρω οι αποκομιές του Χρήστου Πατσούρα. Είναι πάρα πολλές. Και στην αντίσταση, αλλά και στον Αλβανικό πόλεμο σαν έφεδρος ανθυπολοχαγός. Συνάδελφοί του και συμπολεμιστές του μιλούν για την ηρωική του δράση με θαυμασμό.

Κάποιος θάπρεπε να ερευνήσει και να μας δώσει την πολεμική του δράση, γιατί είναι πλούσια και αξιόλογη. Είναι χρέος για τις γενιές που έρχονται, να γνωρίζουν τη ρίζα τους.

Οι λίγες αυτές γραμμές που γράφονται δεν έχουν αυτό το σκοπό. Είναι ελάχιστος φόρος τιμής στον συμπατριώτη μας.

Ο Χρήστος Πατσούρας γεννήθηκε στο Αμπελοχώρι το Μάη του 1915. Τελείωσε το Δημοτικό στο Αμπελοχώρι. Το Σχολαρχείο το τελείωσε στο Καλέντζι. Μετά τελείωσε τη Ζωσιμαία Σχολή στα Γιάννενα.

Το 1938 εισήχθηκε στην Παιδαγωγική Ακαδημία Ιωαννίνων απ' όπου πήρε και το δίπλωμά του.

Στον πόλεμο του '40 επιστρατεύτηκε με το βαθμό του ανθυπολοχαγού. Στον Αλβανικό πόλεμο έχει να επιδείξει αξιόλογη δράση.

Στην κατοχή σαν ανήσυχος και βαθειά πατριώτης έλαβε μέρος στην Εθνική Αντίσταση.

Η δράση του και εδώ ήταν αξιόλογη. Αυτό το ομολογούν φίλοι και εχθροί, αν και ο Χρήστος δεν είχε εχθρούς.

Με την απελευθέρωση ακολούθησε τον εκπαιδευτικό κλάδο. Δίδαξε σε πολλά σχολεία της υπαίθρου και στο τέλος έγινε διευθυντής στην Καπλάνειο Σχολή απ' όπου συνταξιοδοτήθηκε.

Στη διάρκεια της Εκπαιδευτικής του σταδιοδρομίας ασχολήθηκε πολύ με τον συνδικαλισμό του κλάδου του. Και εδώ έχει να επιδείξει πλούσια δράση.

Αγάπησε με πάθος τη γενέτειρά του και τους συγχωριανούς του. Και σχεδόν όλη του τη ζωή την έζησε δίπλα τους.

Ήταν ενεργό μέλος του συλλόγου μας.

Διετέλεσε και πρόεδρος του συλλόγου μας για πολλά χρόνια.

Άνθρωπος με εκρηκτική δραστηριότητα θα μπορούσε να προσφέρει ακόμα στο χωριό μας. . . . Αλλά «άλλαι μὲν βουλαί ανθρώπων, άλλα δὲ Θεοί κελεύοι».

Στα μέσα του Μάρτη του 1977 έφυγε από κοντά μας.

Αυτά με πολλή συντομία και με αδρές γραμμές είναι η ζωή και η δράση του Χρήστου Πατσούρα. Δράση, εκπαιδευτική συνδικαλιστική και προπαντός Αγωνιστική.

Η κα Μαρία Χρ. Πατσούρα προσέφερε στο Σύλλογο (5000) πέντε χιλιάδες αντί μνημοσίνου στη μνήμη του αιμνήστου συζύγου της Χρήστου Αθ. Πατσούρα τέως προέδρου, καθώς και ενός από τα ιδρυτικά μέλη του Συλλόγου.

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μη με στέλνεις Μάνα στην Αμερική, γιατί θα μαραζώσω και θα πεθάνω εκεί.

Πικρή η αλήθεια του τραγουδιού γιατί πραγματικά οι περισσότεροι μαραζώνουν και πεθαίνουν εκεί. Βέβαια ο άνθρωπος που θέλει να αποκτήσει περισσότερα πνευματικά και υλικά αγαθά, πάντοτε και κουράζεται περισσότερο και στερήσεις περνάει και τον εαυτό του εκθέτει σε κινδύνους.

Οι Σκλουπιώτες που ασχολούνταν μόνο να πιάνουν σταλαματιές και να γυρίζουν και κανένα σπίτι, περνούσαν τ'έν καιρό τους εκεί στα γύρω χωριά. Άλλοι πήγαιναν λίγο πιο πέρα, σαν τους παπούδες τους δικούς μου που ταξίδευαν μέχρι το Γαρδικι και την Τζούρτσια το καλοκαίρι - στον καθαρό αέρα και τα κρύα τα νερά - και στην Κατούνα και γύρο στο Αγρίνιο το φθινόπωρο. Τον υπόλοιπο καιρό τον περνούσαν στο Σκλούπο.

Ο παπούς μου ο Τόλης έκανε τον μυλωνά, και είχε συντροφιά και κουβέντα με τις γυναίκες, βλέπεις είχε μείνει και χήρος από χρόνια, κοιμόνταν στον ίσκιο από τον πλάτανο, με την δροσιά από το ποτάμι και με το νανούρισμα από τα μανταλάκια που χτύπαγαν στην μυλόπετρα. Πότε πότε έτρωγέ και κανένα ψάρι που έπιανε στο σουλπί και με ζεστή κουλούρα που άφηνε στην πλάκα. Όταν δε τα κουνόμαγε τόριχνε στο σπληνάντερο κρασί με το κακάβι και χορό στα ποτήρια. Ο άλλος ο παπούς μου ο Κώστα Γέροντας, όλο έδινε συμβουλές στην Βάβω μου πως να σκάψει, να φυτέψει και να ποτίσει τα χωράφια και τα αμπέλια ενώ ο ίδιος την πέρναγε κουτσιάνι με κλάστρα και «νερό» απ' το θαέν.

Άλλοι Σκλουπιώτες ταξίδευαν πιο μακριά και έκαναν και ένα και δυό χρόνια να πάνε πάλι στο χωριό. Μετά ήταν και οι λίγο τολμηροί που μπήκαν στο καράβι και πήγαν στην Αμερική. Σήμερα είναι περίπου 15 Σκλουπιώτες που ήρθαν από το χωριό στην Αμερική και έχουν οικογένειες που ζουν εδώ.

Πριν λίγο καιρό πήγα σε ένα συνέδριο χειρουργών στην Νέα Ουρλεάνη και μετά πήγαμε μαζί με την γυναίκα μου στην πόλι Σρουσπόρτ στο νομό Λουιζιάνα. Εκεί μεγάλωσε η γυναίκα μου.

Στο Σρουσπόρτ σήμερα είναι οι περισσότεροι ζωντανοί και πεθαμένοι Σκλουπιώτες που βρήσκονται στην Αμερική.

Στο αεροδρόμιο μας περίμεναν τα ξαδέλφια μας ο Κώστας του Μήτσιου Τζουβάρα και ο Χρήστος του Γληγόρη Πάνου με την κόρη του. Επίσης και ο «πολιτογραφημένος» Σκλουπιώτης

Σταύρος του Γοργόλη (Διαμάντη). Όλοι μας υποδέχτηκαν με μεγάλη χαρά και όλοι μας κάνανε τραπέζι. Ο Κώστας ο Τζουβάρας, ο Στέλιος, Χρήστος και Ανδρέας του Γληγόρη Πάνου και ο Βασίλης του Νίκου Πάνου που έχει γυναίκα από το Σκλούπο την Ανθούλα της Γεώργαινας της Νάκενας.

Όλοι τους βρίσκονται καλά με καλές οικογένειες και ωραία σπίτια.

Όλοι μας περιποιήθηκαν με το παραπάνω...

Φάγαμε ψητά και πίτες τόσες πολλές και νόστιμες που ένα μεσημέρι για να μην χαλάσω το χατήρι της θειάκος της Γληγόρενας που μας έλεγε φάει και φάει, έφαγα τόσο πολύ που κόντεψα να πάθω σαν τον χωριανό μας που παράφαγε πατσιά, φούσκωσε και κόπηκε το λουρί του και το παιδί του νόμισε ότι άνοιξε η κοιλιά του πατέρα. Έφαγα τόσες πίτες που το καλοκαίρι θα ξεποδαριαστώ στα Ζαγόρια, Αστραπή και Αη Νικόλα για να χάσω βάρος.

Κουβεντιάσαμε για την ζωή μας στο Σκλούπο ξεφλιάσαμε και κουδαρίτικα, είδαμε και μερικές ταινίες από τα πανηγύρια στο Σκλούπο που τις είχε πάρει ο Χρήστος του Γληγόρη Πάνου όταν έφακνε να βρει ψηλή να βρει λιγνή να βρει γαϊτανοφρύδα να πάρει για γυναίκα του. Θέλαμε να το πάρουμε και ένα σκινάκι τουλάχιστον την κολώνα αλλά βλέπεις οι περισσότεροι παντρέφτηκαν ξέχωρα και έχουν ξενοχωρήτσες γυναίκες.

Την Κυριακή πήγαμε στην εκκλησία όπου θρήκαμε παλαίους γνωστούς και φίλους και τον ξάδερφό μας τον Περικλή το παιδί του Αλέξη του Κώστα Αλέξη.

Στην εκκλησία ακούσαμε και τον Ανδρέα του Γληγόρη Πάνου να ψέλνει με την λαγαρή, ήσυχη και γεμάτη Βυζαντινή μουσικότητα φωνή του που μου θύμησε του πατέρα του όταν έψελνε.

Μετά την εκκλησία πήγαμε στο νεκροταφείο, βάλαμε από λίγα λουλούδια και ανάψαμε και τα καντύλια στους τάφους των Ανδρέα, Κώστα, και Μήτσιου Παναγιώτη Πάνου και του Αλέξη Αλεξίου. Μετά αντί για τρισάγιο ρίξαμε στον κάθε τάφο από λίγο χώμα που είχα φέρει από το Σκλούπο και φύγαμε με πολλές σκέψεις για το τραγούδι που είπαμε στην αρχή.

Οι ζωντανοί οι Σκλουπιώτες, ίσως και οι άλλοι, μας συνόδεψαν στο αεροδρόμιο τους ευχαριστήσαμε όλους για τη φιλοξενία και τους ευχηθήκαμε καλή αντάμωση στο Σκλούπο. Αμήν.

Βασίλειος Δ. Τόλης
Χειρούργος

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ

Όπως γράψαμε στο προηγούμενο τεύχος του ΚΑΘΡΕΦΤΗ η κατασκευή του δρόμου Φορτώσι - Γέφυρα Πολιτσά - Αμπελοχώρι, έχει ενταχθεί στο έργο Δημ. Επενδύσεων ΚΥΚΛΩΜΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ, και έχει διατεθεί για φέτος ποσό 45.000.000 δρχ. και συγκεκριμένα 20.000.000 δρχ. για ολοκλήρωση της διάνοιξης από Γέφυρα Πολιτσάς μέχρι Άγιο Νικόλαο και μέχρι Αμπελοχώρι και ποσό 25.000.000 δρχ. για την κατασκευή της νέας Γέφυρας στην Πολιτσά.

Το ενδιαφέρον των Αμπελοχωριτών για τα παραπάνω έργα, μπορεί να πει κανείς, ήταν συγκινητικό.

Ύστερα από συσκέψεις - συναντήσεις που έγιναν με πρωτοβουλία του προέδρου της κοινότητας Πάνου Παπαδημητρίου και στις οποίες έλαβαν μέρος μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου, του Δ.Σ. του Συλλόγου μας και οι τεχνικοί (Μηχανικοί - Υπομ)κοί και Εργοδηγοί) Αμπελοχωρίτες, αποφασίσθηκε με σύσταση κοινοπραξίας για την εκτέλεση του έργου της διάνοιξης της οδού με αυτοδιαχείριση, έτσι ώστε το τυχόν κέδρος που θα προκύψει να μεταφρασθεί σε έργο.

Το έργο δημοπρατήθηκε από τη 2η Δ.Ε.Κ.Ε. και ανάδοχος αναδείχθηκε ο Αμπελοχωρίτης εργολάβος Δημ. έργων - Υπομηχανικός Χρήστος Γ. Αλεξίου.

Συστήθηκε η κοινοπραξία με επίσημο κοινοπρακτικών στο οποίο μετέχουν είκοσι (20) Αμπελοχωρίτες και η εκτέλεση του έργου έχει ήδη αρχίσει, με διάνοιξη πάνω σε καινούργια χάραξη από τη θέση «Γούλα».

Φυσικά υπήρξαν και υπάρχουν δυσκολίες όσον αφορά την εφαρμογή της τεχνικής μελέτης που συντάσσεται από ομάδα τεχνικών από το Αμπελοχώρι με επικεφαλής τον πολιτικό Μηχανικό Γιώργο Χρ. Κόκκινο και το Δημήτρη Β. Τσιούρη, αλλά πιστεύουμε ότι όλα θα ξεπεραστούν και το έργο θα εκτελεσθεί.

Η κατασκευή της Γέφυρας για τη ζεύξη του ποταμού Αράχθου στη θέση Πολιτσά, πιστεύουμε ότι θα διακηρυχθεί μέσα στον Αύγουστο, έτσι ώστε να αρχίσουν οι εργασίες και να απορροφηθεί μέρος της πίστωσης που διατίθεται για φέτος.

Είναι γεγονός ότι υπήρξε καθυστέρηση σε ότι αφορά τη δημοπράτηση της Γέφυρας, αλλά αυτό οφείλεται σε διαδικαστικά θέματα που πρόκυψαν μεταξύ των υπηρεσιών και συγκεκριμένα της αρχειολογικής υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων, δεδομένου

ότι η παλαιά τοξοτή γέφυρα Πολιτσάς έχει κριθεί σαν μνημείο ιδιαίτερου φυσικού κάλους.

Η λύση που θα δοθεί από τους μελετητές για την τοποθέτηση και την κατασκευή της γέφυρας, θα είναι τέτοια έτσι ώστε να μην αλλοιώνεται το φυσικό περιβάλλον της περιοχής στη θέση Γεφύρας του Αράχθου.

Όλα έχουν ξεπεραστεί και η 2η Δ.Ε.Κ.Ε. θα διακηρύξει την κατασκευή της γέφυρας μέσα στις αμέσως προσεχείς μέρες. Παραθέτουμε τα ονόματα που αποτελούν την κοινοπραξία του έργου.

1. Αλεξίου Χρήστος Γ.	11. Κόκκινος Γιώργος
2. Παπαδημητρίου Παναγιώτ.	12. Νουτσόπουλος Κώστας
3. Γιωτάκης Κων) νος	13. Γέροντας Νίκος
4. Παπαϊωάννου Γιάννης	14. Σιώτας Νίκος
5. Τσούρης Δημήτριος	15. Αλεξίου Βασίλης
6. Γέροντας Γιώργος Ν.	16. Νίκου Αθανάσιος
7. Βλάχας Λάμπρος	17. Έξαρχος Κων) νος
8. Τζουβάρας Δήμος	18. Κόκκινος Γιώργος
9. Κίτσιος Γιώργος	19. Έξαρχος Κων) νος Δ.
10. Τριάντας Κώστας	20. Κόκκινος Χρήστος Δημ.

Και άλλα έργα σημαντικά για το χωριό μας άρχισαν να εκτελούνται.

Η συντήρηση του δρόμου από κτιστάδες μέχρι Αμπελοχωρι και η κατασκευή δρόμου μέσα στην κοινότητα, έχει δημοπρατηθεί από τη Δ) νση Τεχν. Υπηρεσιών της Νομαρχίας Ιωαννίνων και η εγκατάσταση της αναδόχου του έργου Λουκίας Χρ. Πραμαντιώτη θα γίνει μέχρι 15 του Ιούλη 1984. - Στη μελέτη του έργου προβλέπεται η στοιχειώδης συντήρηση του δρόμου και η κατασκευή τεχνικών έργων, έτσι ώστε να εξασφαλισθεί καλή βαλότητα και να δρομολογηθεί μεγάλο λεωφορείο του ΚΤΕΛ.

Επίσης προβλέπεται η κατασκευή και τσιμεντόστρωση του δρόμου από κοινοτική δρ)υση μέχρι Αντωνείκα (Μακριώρα).

Με κοινοτικές πιστώσεις που προέρχονται από επιχορήγηση της Νομαρχίας Ιωαννίνων (300.000 δρχ.) κατασκευάζονται οι δρόμοι μέσα στο χωριό από πηγάδι προς Πλάκα και προς εκκλησιάκι και έτσι ολόκληρο το Αμπελοχώρι έχει γίνει ένα εργοτάξιο, που χτίζονται σπήτια ανοίγονται δρόμοι, αλλά και παίρνει σάρκα και οστά το όνειρο των Αμπελοχωριτών να συνδεθούν μέσω Πολιτσάς και Φανερωμένης.

